

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) ผู้วิจัยได้เสนอวิธีดำเนินการวิจัยตามลำดับหัวข้อ ต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น
2. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. วิธีสร้างเครื่องมือ
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การวิเคราะห์ข้อมูล
7. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้อง รวบรวมข้อมูลเบื้องต้น

1. ศึกษาเพื่อหาความรู้เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย จากเอกสาร ตำรา บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ
2. ศึกษาหลักสูตร การจัดการเรียนการสอน ที่มีเนื้อหาวิชาที่เกี่ยวข้อง
3. ศึกษาข้อมูลจากการสอบถาม อาจารย์ผู้สอนและผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการและผู้เกี่ยวข้องโดยตรงกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักศึกษาคณะศิลปกรรม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี ปีที่ 1 และ ปีที่ 2 ภาควิชาศิลปกรรม ศิลปประจำชาติ ออกแบบศิลปประยุกต์ และหัตถกรรม ปีการศึกษา 2533 ในภาคการศึกษาที่ 2 จากสถานศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล จำนวน 530 คน

กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ใช้กลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาคณะศิลปกรรม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปกรรม ศิลปประจำชาติ ออกแบบศิลปประยุกต์ และหัตถกรรม ซึ่งสุ่มตัวอย่าง (random sampling) สากลละ 50% ด้วยวิธีการจับฉลาก โดยแบ่งเป็น 4 กลุ่ม ดังนี้

ภาควิชาต่าง ๆ	จำนวนประชากรจริง	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
กลุ่มที่ 1 ภาควิชาศิลปกรรม	106	53
กลุ่มที่ 2 ภาควิชาศิลปประจำชาติ	96	48
กลุ่มที่ 3 ภาควิชาออกแบบศิลปประยุกต์	122	61
กลุ่มที่ 4 ภาควิชาหัตถกรรม	210	105
รวม	530	267

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเครื่องมือแบบสอบถาม 1 ชุด ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเอง เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของนักศึกษาคณะศิลปกรรม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ระดับปริญญาตรี สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้คำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ สาขาที่ศึกษา และความสนใจในเรื่องการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของนักศึกษาเรื่อง การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยเกี่ยวกับบริบทสถาน และศิลปบริบทวัตถุ ในด้าน

- บทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
- รูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
- การส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย

ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และความคิดเห็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย ซึ่งเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended) การสร้างแบบสอบถามนี้อยู่ภายใต้การแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

วิธีสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม โดยมีลำดับขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลจากเอกสาร ตำรา หนังสือ บทความ เอกสารประกอบคำบรรยายต่าง ๆ หลักสูตรและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ศึกษาข้อมูลต่าง ๆ จากนักศึกษา อาจารย์ คณะศิลปกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล
3. สร้างเครื่องมือในการวิจัย โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม
4. สร้างแบบสอบถามให้ครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับ
 - บทบาทของประชาชนกับการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
 - รูปแบบและวิธีการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
 - การส่งเสริมและเผยแพร่การอนุรักษ์ศิลปกรรมไทย
 ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
5. กำหนดผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เพื่อนำแบบสอบถามให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิตรวจพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสม เพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม กรณีการเลือกผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิจะมีคุณสมบัติข้อใดข้อหนึ่ง ดังนี้
 - ก) เป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญ และมีประสบการณ์ทางการอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปโบราณวัตถุ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี
 - ข) เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางการสอน และเป็นนักวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์โบราณสถานและศิลปโบราณวัตถุ เป็นเวลาไม่ต่ำกว่า 5 ปี

นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ เล็กสุขุม อาจารย์ภาควิชาประวัติศาสตร์ศิลปะ คณะโบราณคดี มหาวิทยาลัยศิลปากร
2. ดร.วรางคณา เอี่ยมแก้ว ผู้เชี่ยวชาญงานซ่อมสงวนรักษาศิลปะโบราณวัตถุ กองพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ กรมศิลปากร
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ทิวา ศุภจรรยา หัวหน้าภาควิชาธรณีวิทยา คณะวิทยาศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
4. อาจารย์ เพ็ญพรรณ ดารงศิริ อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
5. อาจารย์ อภัย นาคคง อาจารย์ประจำภาควิชาศิลปประจำชาติ วิทยาเขตพะเยาช่าง สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล

เพื่อตรวจพิจารณาความครอบคลุมของเนื้อหา ภาษาที่ใช้ ตลอดจนความเหมาะสม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (content validity) และความตรงทางโครงสร้าง (structure validity) แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

6. นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (tryout) กับนักศึกษาที่มีชื่อกลุ่ม ตัวอย่างประชากร จำนวน 30 คน เพื่อหาปัญหาและอุปสรรคที่อาจเกิดขึ้นในการตอบแบบสอบถาม และนำไปหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาช (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม=0.83

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2533 จากนักศึกษา คณะศิลปกรรม สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ ภาควิชาศิลปกรรม ศิลปะประจำชาติ ออกแบบศิลปะประยุกต์และหัตถกรรม จำนวน 267 คน โดยไปเก็บรวบรวมข้อมูลสัปดาห์ที่ 2 ของปีการศึกษา ซึ่งผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปแจกและเก็บกลับมาด้วยตนเองจำนวน 267 ฉบับ ได้รับคืนมา 258 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 96.63 ดังรายละเอียดใน ตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนและค่าร้อยละของแบบสอบถามที่นำไปแจกและได้รับคืน
จำแนกตามภาควิชา

ภาควิชา	จำนวน กลุ่มตัวอย่างนักศึกษา	ได้รับคืน	ร้อยละ
ศิลปกรรม	53	53	100.00
ศิลปประจําชาติ	48	46	95.83
ออกแบบศิลปประยุกต์	61	61	100.00
หัตถกรรม	105	98	93.33
รวม	267	258	96.63

การวิเคราะห์ข้อมูล

หลังจากได้แบบสอบถามกลับคืนมาแล้วได้นำแบบสอบถามเหล่านั้นมาตรวจคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่สมบูรณ์ มาวิเคราะห์หาค่าทางสถิติ เพื่อนำมาใช้ในการสรุปผลโดยการกำหนดหาค่าทางสถิติ ดังนี้

แบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพของนักศึกษาทั่วไป เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (check list) นำมาแจกแจงความถี่ และวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าร้อยละ แล้วนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับความคิดเห็น เรื่องการอนุรักษ์ศิลปกรรมไทยในด้านต่าง ๆ เป็นแบบสอบถามแบบประเมินค่า (rating scale) มาให้ค่าคะแนน การให้ค่าคะแนนได้คะแนนตามเกณฑ์ดังต่อไปนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	5	คะแนน
เห็นด้วย	ให้คะแนน	4	คะแนน
ไม่แน่ใจ	ให้คะแนน	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วย	ให้คะแนน	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ให้คะแนน	1	คะแนน

และนำมาแจกแจงความถี่ของคำตอบแต่ละข้อแล้วนำมาหาค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำค่าเฉลี่ย (\bar{X}) มาแปลความหมายโดยถือเกณฑ์ ดังนี้

4.50 - 5.00	หมายถึง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3.50 - 4.49	หมายถึง	เห็นด้วย
2.50 - 3.49	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
1.50 - 2.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย
1.00 - 1.49	หมายถึง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง

เมื่อได้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน นำมาจัดอันดับและนำเสนอในรูปตาราง ประกอบความเรียง

แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ซึ่งเป็นคำถามแบบปลายเปิด (open-ended) วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปรวบรวมจัดลำดับความคิดเห็นเป็นความถี่และนำเสนอในรูปของอภิปรายเป็นความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (reliability) โดยหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (coefficient alpha) ของครอนบาช (Cronbach)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum s_i^2}{s_x^2} \right]$$

α = สัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น

n = จำนวนข้อสอบ

s_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ

s_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนผู้รับการทดสอบทั้งหมด

2. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 หาค่าร้อยละ % โดยวิธีสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ \%} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$

3. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 2 หาค่าเฉลี่ยมัธยฐานเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

โดยวิธีสูตร

$$\text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต } \bar{X} = \frac{\sum fx}{n}$$

$$\bar{X} = \text{ค่ามัธยฐานเลขคณิต}$$

fx = ผลรวมของค่าที่คูณด้วยคะแนนทั้งหมด

n = จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

(กานดา พูลลาภทวี, 2530: 54)

$$\text{ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน S.D.} = \sqrt{\frac{n \sum fx^2 - (\sum fx)^2}{n(n-1)}}$$

S.D. = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มตัวอย่าง

x = ข้อมูลแต่ละจำนวน

f = ความถี่

n = จำนวนข้อมูลทั้งหมด

(กานดา พูลลาภทวี, 2530: 72)

4. ข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 3 หาค่าร้อยละ % โดยวิธีสูตร

$$\text{ค่าร้อยละ \%} = \frac{\text{จำนวนคำตอบทั้งหมด}}{\text{จำนวนผู้ตอบทั้งหมด}} \times 100$$